

**Святослав укладає
мир з греками і
повертається до
Києва.
Смерть Святослава**

Літописні оповіді

СВЯТОСЛАВ УКЛАДАЄ МИР З ГРЕКАМИ І ПОВЕРТАЄТЬСЯ ДО КИЄВА. СМЕРТЬ СВЯТОСЛАВА

ВАРІАНТ 1 (5 КЛАС)

Направив Святослав послів до грецького царя, кажучи так:

— Хочу мати з тобою твердий мир і любов.
Цар же, почувши те, зрадив і послав йому дарів більше, як до того. Святослав узяв дари і став думати з дружиною своєю:

«Якщо не укладемо миру з царем і довідається цар, що нас мало, то прийдуть греки й обложать нас у стінах міста. А руська земля далеко, печеніги з нами у війні, і хто нам допоможе? Укладемо ж мир з царем: вони ж бо присяглися платити нам данину — того і досить нам. Якщо ж перестануть нам платити данину, то знову з Русі, зібравши велике військо, підемо на Царгород».

Люба була дружині ця промова Святослава, і послали кращих мужів до грецького царя. Наступного дня, ранком, цар покликав їх і сказав:

— Хай говорять послы руські.

І звелів писареві записувати на хартію все, що передав Святослав. І почали послы говорити, а писар записувати. І було сказано так:

— Я, Святослав, князь руський, як клявся, так і підтверджую договором цим свою клятву: хочу разом з усіма боярами і підданими мені руськими та іншими мати мир і правдиву любов з великим царем грецьким і з усіма людьми, і ніколи не буду замишляти на країну вашу, і не буду збирати війська ні на землю грецьку, ні на корсунську, ні на болгарську. І якщо хто інший замислить супроти країни вашої, то я йому буду ворогом і буду воювати з ним, як

уже клявся я грецьким царям. А зо мною бояри і вся Русь, та збережемо правдивий мир! Якщо ж ми не дотримаємося чогось із сказаного, то хай буду я і ті, хто зо мною і піді мною, хай будемо прокляті від бога, у якого віруємо, — Перуна і Волоса, бога худоби, і хай будемо жовті, як золото, і своїми мечами посічені будемо. Не сумнівайтесь у правді того, що ми сказали вам нині, і записали на хартії цій, і скріпили своїми печатками.

Уклавши мир з греками, Святослав замислив повернутися в Київ, бо він побачив, що в нього мало дружини. І сказав собі: «Коли б хто не спокусився вбити дружину мою і мене якими-небудь хитрощами». Адже багато воїнів було вбито в боях.

І він промовив:

— Піду на Русь, приведу ще дружину.

Зібрався Святослав і поплив на човнах до порогів. І сказав йому воєвода батька його Свенальд:

— Обійди, князю, пороги на конях, бо стоять коло порогів печеніги.

Та не послухав його Святослав і поплив далі човнами. А переяславці послали до печенігів сказати:

— Ось іде мимо вас на Русь Святослав з невеликою дружиною, забравши в греків

багато добра й полонених без ліку.

Почувши про те, печеніги заступили пороги.

І вийшов Святослав до порогів, і не можна було їх пройти, бо вже почало нести кригу.

Зупинився Святослав зимувати в Білобережжі, та не стало в них харчів, і був голод великий, — платили по півгривни за конячу голову. Тут перезимував Святослав.

У літо 972-го, коли настала весна, поплив Святослав через пороги. І напав на нього Куря, князь печенізький. Убили Святослава, узяли його й зробили чашу з черепа, обкувавши його, і пили з черепа печеніги.

Свенальд же врятувався й повернувся до Києва. А всіх літ князювання Святослава було двадцять вісім.

ВАРІАНТ 2 (ПОВІСТЬ ВРЕМЕННИХ ЛІТ)

В літо 964. Коли князь Святослав виріс і змужнів, почав він збирати багато хоробрих воїнів. У походах він ходив легко, мов пардус, і багато воював. Не возив він за собою в походах ні воза, ні казанів, не варив м'яса, а тонко нарізавши конину, або звірину, або воловину, підсмажував на вогні

і так їв. Не мав він і шатра, а спав, підстилаючи у голови пітник із сідлом, і такими ж були і всі його воїни. А коли князь виступав походом, то посилав у інші землі із словами: „Іду на ви”.

В літо 971.

Узяв місто мечем і послав до греків із словами:

— Іду на ви і хочу взяти вашу столицю...

І сказали греки:

— Ми не здужаємо вистояти проти вас. Візьми з нас данину на себе і на дружину свою, тільки скажи, скільки вас, і ми дамо на кожного.

Так говорили греки, підлещуючись до руських, як те вмiли вони робити. І сказав їм Святослав:

— Нас двадцять тисяч, — і надбавив десять тисяч, бо було руських усього десять тисяч.

І виставили греки проти Святослава сто тисяч війська і не дали данини. І рушив Святослав на греків, а греки вийшли на руських. Коли ж руські побачили їх —

вельми злякалися такої безлічі воїнів. І сказав тоді Святослав:

— Нам нема куди відступати; хочемо чи не хочемо — треба битися. Так не посоромимо землі Руської, а ляжемо тут кістьми, бо мертві не знають ганьби. Якщо ж побіжимо — сором нам буде.

Тож не побіжимо, а станемо твердо, а я піду попереду вас. Якщо моя голова ляже, то про свої потурбуйтеся самі.

І відповіли воїни:

— Де твоя голова ляже, там і свої голови складемо.

І вийшли полками руські, і була січа велика, і переміг Святослав, і побігли греки.

Тоді пішов Святослав до столиці, воюючи і розбиваючи міста, які стоять і донині безлюдні... Дійшов Святослав до Царгорода. І дали йому данину. Він же взяв і на убитих, кажучи: „Візьме за убитого його рід”.

І повернувся Святослав на Дунай у Переяславець з великими дарами і великою славою.

В літо 972, коли настала весна, поплив Святослав через пороги. І напав на нього Куря, князь печенізький. Убили Святослава, узяли його і зробили чашу із черепа, обкувавши його, і пили з черепа печеніги.